

Ružomberok dňa 31. X. 1934.

Slovutný Pane Prezidente!

Ráčil ste sa láskave rozpomenúť na moje skromné 70. narodeniny.¹ Držím si to za mimoriadne vyznačenie a cením si ho vysoko a to tým viac, že ste sa ani vysokým vekom ani ťažkou nemocou neráčil dať vyrušiť. Ráčte prijať prejav mojej dokonalej vďaky a úcty. Povinnosť moju som vždycky znal a tu verne plnil voči štátu, jeho hlave a národu. V tomto som sa usiloval byť o prvým v minulosti, tým sa dám viesť aj v budúcnosti.

S prejavom najdokonalejšej úcty

Msgr. Andrej Hlinka v. r.

poslanec

predseda Slov[enskej] ľud[ovej] strany

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. L (CD)-73-IX, k. 632. Ověřený opis, strojopis.

a – V záhlaví je strojem opsána původní hlavička dopisu: Národní shromáždění republiky československé. Poslanecká sněmovna.

1 – Rozumí se k Hlinkovým narozeninám 27. 9. 1934. Masarykův blahopřejný telegram viz dok. č. 251.

Pán prezident,

dostali sme v novinách zvest' o Vašej chorobe. I tak by sa mi žiadalo posedieť pri Vás a vysvetliť všeličo z toho, čo bolo medzi nami od troch rokov. Ale sotva k tomu dôjde, aby som si mohol sadnúť na peľast' Vašej postele. A vyžaloval Vám veľké sklamanie svojho života. Zo svojej viny.

Pán prezident, Vy boli ste mi satanom v krízach života môjho. A satan je v službách Boha živého.

Toto som písal v Orave, vo Vyšnom Kubíne, je tomu viac než mesiac, možno i dva. Teraz pokračujem v Bratislave a neviem, či dokončím. Na jeden dúšok sotva. Zvláštne, ako často som sa chytal v posledných časoch do písania listov. Nejedem som i dokončil,

zabíli, poadresoval a jednak nechal ležať. Nie z lenivosti. Akýmisi zvláštnym neodolateľným zákonom. Nejednen som potom hodil do ohňa, niektoré som potratil.¹

Prečo sa Vám takto spovedám?

Neviem.

Tiež podľa akéhosi príkazu. Diabol sa diablovej vyzná. A ak mi je súdené slúžiť Bohu v takej úlohe, buď si. Chcem byť luciferom, nosičom svetla. Verím, že verná služba v ráde svetovom, všade je pekná. Tak akosi to cítim. Vraď, kam chceš, len daj svietiť, Hospodine, – utkvelo mi v pamäti z Hviezdoslava.

Pred dvoma rokmi v jeseni poslal som Vám telegram, pán Prezident, v ktorom som sa žaloval pre konfiškáciu Slovenských pohľadov. Telegram ten uverejnil som bol v Národných novinách, dávnom orgáne Svetozára Hurbana. Odvtedy cenzúra zastavila i tie noviny.² Ale už sa ani neponosujem. Viem, že jestvuje nielen sloboda slova, ale aj povinnosť slova a, ak sa iní previnili proti tamtej, ja neraz som sa previnil proti tejto. Mlčal som, kde som mal hovoriť. A mlčaním sa tiež hreší.

Ale verím, pán Prezident, že dejiny majú svoju ekonómiu. Ony samy privrú niekedy ústa človeka, keď slova jeho potrebujú poźdejšie. A privoznú v ústach slovo nezrelé, aby sa vtiahlo naspäť do duše, kým dozreje. Hovorím „dejiny“, kde Vy by ste povedali „Prozretelnosť“. Mali by sme povedať: Boh.

V tých skonfiškovaných Slovenských pohľadoch bola reč i o Vašom výroku „Pánbůh členom Sokola.“. Dnes akosi ani neverím, že by ste to tak boli povedali. Napísal som bol, že mylíť sa je ľudské, korigovať sa je božské, ale, kým to prišlo do tlače, bolo už inakšie. Vytlačené bolo doslova: „*Pánbůh členom Sokola.*“. *I veľkí ľudia majú právo mylíť sa, no oni majú schopnosť i korigovať sa. Pán prezident sa mylí. Nie Boh je členom Sokola, ale Sokol stáva sa pomaly uvedomelým článkom rádu Božieho. A tak sa to i patrí v národe Cyrila, Husa a Komenského.*³

Potom, nezrelá moja hlava, poučoval som Vás, ako ste mali odpovedať na otázky, ktoré Vám predložili z časopisu „Politika“.⁴ Odpusťte mi. A odpusťte mi i pre britkosť slova môjho o „raison d'être republiky československej“. Verím, že je ona z najkrajších faktov histórie.

Boh Vás poteš!

V Bratislave 21. XII. 1934.

Št. Krčméry

DOPIS

AKPR, f. KPR, inv. č. 808, č. j. D 9534/34, k. 76. Originál, rukopis.

a – Podtrženo Š. Krčmėrym.

1 – Porovnej zde dok. č. 252.

2 – Telegram se v Národních novinách nepodařilo dohledat, zřejmě jej Krčmėry vůbec neposlal. Národní noviny zastaveny nebyly, jde jen o další Krčmėryho blud.

3 – Podobný Masarykův výrok není známý a s ohledem na Masarykovo náboženské cítění je naprosto nepravděpodobný; jde nepochybně jen o další Krčmėryho utkvělou představu. K údajnému zabavení Slovenských pohľadov viz zde dok. č. 217.

4 – Ve dnech 25.–26. 6. 1932 se v Trenčianských Teplicích uskutečnil „Zjazd mladej slovenskej generácie“. Časopis *Politika*, vydávaný mladými umírněnými autonomisty, především z řad agrární strany, uveřejnil hlavní sjezdové referáty a zároveň požádal prezidenta T. G. Masaryka o interview, v němž se měl vyslovit i o uspořádání česko-slovenských vztahů a řešení slovenské otázky. Masaryk zopakoval své starší stanovisko o tom, že žádný česko-slovenský problém neexistuje, protože Češi a Slováci si rozumějí a v budoucnosti dojde k jejich splynutí. Masarykovy názory byly většinou slovenských politiků i širší veřejnosti odmítnuty jako nereálné, přičemž slovenští veřejní činitelé a intelektuálové se netajili názorem, že splynutí Čechů a Slováků je nejenom nereálné, ale především pro Slováky nežádoucí. Viz *Politika* (2) 1932, č. 2, 20. 6. Přetiskáno též in: MASARYK, T. G. *Cesta demokracie IV*. Praha 1997, s. 281–283.

T. G. Masaryk E. Maróthy-Šoltésové^a
[Lány, 6. ledna 1935]^b

/255

Milá paní Šoltésová, v den Vašich osemdesiatych narodenín¹ rozpomínam sa na Vás s úprímnou priateľskou sympatiou.

T. G. Masaryk

TELEGRAM

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. L (CD)-74-I, k. 633. Opis odeslaného telegramu, strojopis.

a – Adresováno: Paní Elena Maróthy-Šoltésová, Turčiansky Sv. Martin.

b – Místo vzniku a datum určeno podle poznámky na dokumentu: Vypraven z Lán 6. ledna 1935.

1 – Elena Maróthy-Šoltésová se narodila 6. 1. 1855.

Spolek intelektuálů sociálních T. G. Masarykovi^a
Nitra, 5. března 1935

/256

Pán Prezident!

Poznajúc šľachetné zmýšľanie a hlboké sociálne cítenie Pána Prezidenta, dúfame, že spôsobíme radosť, keď z príležitosti 85-ich narodenín Pána Prezidenta, môžeme oznámiť založenie Spolku Intelektuálov sociálnych v Nitre.

Stanovy spolku boli schválené výnosom číslo 818459/6/1934 krajinského úradu v Bratislave.